

ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ ЯДЕРНОГО РЕГУЛЮВАННЯ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО УКРАЇНИ З ПИТАНЬ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
ТА У СПРАВАХ ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ ВІД НАСЛІДКІВ
ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ

НАКАЗ

17.05.2004 N 87/211

Про затвердження Плану
реагування на радіаційні аварії

На виконання пункту 35 Плану комплексних заходів, спрямованих на ефективну реалізацію державної політики у сфері захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, запобігання та оперативного реагування на них, на період до 2005 року, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 7 лютого 2001 року N 122 (122-2001-п),
НАКАЗУЄМО:

1. Затвердити План реагування на радіаційні аварії (далі - План), що додається.

2. Відділу моніторингу і кризового реагування Державного комітету ядерного регулювання України (Ананенко О.М.) забезпечити подання цього наказу в п'ятиденний термін на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.

3. Департаменту цивільного захисту (генерал-майор Зозуля С.Л.) і Державній інспекції цивільного захисту та техногенної

безпеки (генерал-майор Євдін О.М.) Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи разом з Відділом моніторингу і кризового реагування Державного комітету ядерного регулювання України (Ананенко О.М.) до 1 вересня 2004 року надати методичну допомогу функціональним підсистемам Єдиної державної системи запобігання та реагування на надзвичайні ситуації природного та техногенного характеру (далі - Система) щодо приведення планів реагування на надзвичайні ситуації цих підсистем у відповідність до вимог Плану.

4. Департаменту цивільного захисту (генерал-майор Зозуля С.Л.), Департаменту сил (генерал-лейтенант Марченко Г.Б.) і Державній інспекції цивільного захисту та техногенної безпеки (генерал-майор Євдін О.М.) Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи:

4.1) до 1 травня 2005 року розробити та затвердити вимоги до планів реагування на радіаційні аварії територіальних підсистем місцевого та регіонального рівнів Системи;

4.2) до 1 грудня 2005 року розробити та затвердити Зразковий план реагування на радіаційні аварії територіальних підсистем Системи, вся територія або частина території яких належить до зони спостереження АЕС України;

4.3) забезпечити контроль за розробленням відповідних планів

реагування на радіаційні аварії територіальних підсистем Системи усіх рівнів з врахуванням вимог підпунктів 4.1 і 4.2 цього наказу Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями з введенням цих планів у дію до 1 грудня 2006 року.

5. Відділу моніторингу і кризового реагування Державного комітету ядерного регулювання України (Ананенко О.М.) разом з Департаментом цивільного захисту Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи (генерал-майор Зозуля С.Л.) забезпечувати перегляд Плану кожні 5 років.

6. Департаменту економіки і фінансового забезпечення Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи (Соколенко Т.М.) під час підготовки бюджетних пропозицій до Державного бюджету України на 2005 рік передбачити кошти для розробки Типового плану реагування на радіаційні аварії територіальних підсистем Системи, вся територія або частина території яких належить до зони спостереження АЕС України.

7. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Голови Державного комітету ядерного регулювання України -

Головного державного інспектора з ядерної безпеки України
Дем'яненка А.І., першого заступника Міністра України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи – керівника апарату
Романова В.М.

Голова Державного комітету ядерного регулювання України
В.В.Грищенко

Міністр України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи
Г.В.Рева

комітету ядерного
України та
України
надзвичайних
справах
населення від
Чорнобильської

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ
Державного
регулювання
Міністерства
з питань
ситуацій та у
захисту
наслідків
катастрофи
17.05.2004 N

87/211

ПЛАН
РЕАГУВАННЯ НА РАДІАЦІЙНІ АВАРІЇ

1. Загальна частина

1.1. План реагування на радіаційні аварії (далі - План) призначений для забезпечення узгодженого оперативного реагування органів управління, сил і засобів функціональних та територіальних підсистем Єдиної державної системи запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного і природного характеру (далі - Система) у разі загрози або виникнення радіаційної аварії (далі - РА).

1.2. План розроблено з урахуванням рекомендацій Міжнародного агентства з атомної енергії (далі - МАГАТЕ) на основі Плану реагування на надзвичайні ситуації державного рівня, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2001 року N 1567 (1567-2001-п), в частині, що стосується РА.

1.3. План розроблено з метою: забезпечення Системи окремим нормативно-правовим актом, що враховує специфіку аварійного планування та реагування на РА; гармонізації нормативно-правової бази у сфері аварійного реагування, що діє в Україні, з діючою нормативно-правовою базою країн Європейського Союзу шляхом врахування загальноприйнятих рекомендацій МАГАТЕ щодо аварійного планування та реагування на РА.

2. Терміни та визначення

У цьому Плані наведені нижче терміни вживаються у такому значенні:

Аварійний план - план дій у випадку виникнення аварії на будь-якому об'єкті, де здійснюється практична діяльність, пов'язана з радіаційними або радіаційно-ядерними технологіями.

Аварія радіаційна - будь-яка незапланована подія на будь-якому об'єкті з радіаційною чи радіаційно-ядерною технологією, якщо при виникненні цієї події виконуються дві необхідні і достатні умови: втрата контролю над джерелом, реальне (або потенційне) опромінення людей, пов'язане з втратою контролю над джерелом.

Зона спостереження - територія, на якій можливий вплив радіоактивних скидів та викидів радіаційно-ядерного об'єкта та де здійснюється моніторинг.

Контрзахід - будь-яка дія, яка призводить до зменшення існуючих індивідуальних та (або) колективних доз опромінення або імовірності опромінення внаслідок аварії чи ситуації хронічного опромінення та (або) зменшення збитку для здоров'я, завданого самим фактом наявності аварії чи хронічного опромінення.

Контрзаходи термінові - контрзаходи, проведення яких має за мету відвернення таких рівнів доз гострого та (або) хронічного опромінення осіб з населення, які створюють загрозу виникнення

гострих клінічних радіаційних проявів.

Реагування на РА - скоординовані дії структурних підрозділів Системи щодо ліквідації РА та мінімізації її наслідків.

Рівень втручання - рівень дози опромінення, яку відвертають, при перевищенні якої потрібно застосування контрзаходів.

Рівень дії - величина, похідна від рівнів втручання, яка виражається у термінах таких показників радіаційної обстановки, які можуть бути виміряні.

Санітарно-захисна зона (СЗЗ) - територія навколо радіаційно-ядерного об'єкта, де рівень опромінення людей в умовах нормальної експлуатації може перевищити квоту ліміту дози для категорії В. У СЗЗ забороняється проживання населення, встановлюються обмеження на виробничу діяльність, що не має відношення до радіаційно-ядерного об'єкта, та проводиться радіаційний контроль.

Інші терміни та визначення цього Плану вживаються у значеннях, наведених у Законі України "Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру" (1809-14) та у постанові Кабінету Міністрів України від 3 серпня 1998 року N 1198 (1198-98-п) "Про єдину державну систему запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру":

Єдина державна система запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру -

центральні та місцеві органи виконавчої влади, виконавчі органи рад, державні підприємства, установи та організації з відповідними силами і засобами, які здійснюють нагляд за забезпеченням техногенної та природної безпеки, організовують проведення роботи із запобігання надзвичайним ситуаціям техногенного та природного походження і реагування у разі їх виникнення з метою захисту населення і довкілля, зменшення матеріальних втрат.

Надзвичайна ситуація техногенного та природного характеру (НС) - порушення нормальних умов життя і діяльності людей на окремій території чи об'єкті на ній або на водному об'єкті, спричинене аварією, катастрофою, стихійним лихом або іншою небезпечною подією, в тому числі епідемією, епізоотією, епіфітотією, пожежею, яке призвело (може призвести) до неможливості проживання населення на території чи об'єкті, ведення там господарської діяльності, загибелі людей та/або значних матеріальних втрат.

Орган управління Системи - орган виконавчої влади або його структурний підрозділ, призначений для безпосереднього керівництва діяльністю щодо запобігання і реагування на надзвичайні ситуації в межах його компетенції.

Сили та засоби Системи - військові, спеціальні і спеціалізовані цивільні підрозділи з їх оснащенням, наглядові органи та інформаційні бази підсистем Системи, призначені або

залучені для виконання завдань щодо запобігання та реагування на надзвичайні ситуації.

3. Аварійне планування

3.1. З метою своєчасного реагування на РА та вжиття дієвих заходів для захисту населення і територій крім цього Плану розробляються такі плани реагування на РА:

- аварійні плани об'єктів, де здійснюється практична діяльність, пов'язана з радіаційними або радіаційно-ядерними технологіями;
- плани реагування територіальних підсистем Системи місцевого рівня;
- плани реагування територіальних підсистем Системи регіонального рівня;
- плани реагування функціональних підсистем Системи.

3.2. Об'єкти, що можуть опинитися у зонах радіаційного забруднення, у своїх планах реагування на надзвичайні ситуації окремим розділом передбачають відповідні заходи з питань реагування на РА.

3.3. Відповідальність за розробку, затвердження і здійснення заходів, передбачених аварійними планами об'єктів, де здійснюється практична діяльність, пов'язана з радіаційними або радіаційно-ядерними технологіями, несуть керівники підприємств, які експлуатують ці об'єкти.

3.4. Керівники підприємств, що здійснюють перевезення радіоактивних матеріалів, відповідають за розробку, затвердження і здійснення планів дій з ліквідації наслідків транспортних аварій, що можуть статися під час перевезення радіоактивних матеріалів (згідно з Положенням щодо аварійних заходів при перевезенні радіоактивних матеріалів, затвердженим наказом Держатомрегулювання від 23 травня 2001 року N 18 (z0592-01) та зареєстрованим у Мін'юсті 13 липня 2001 року за N 592/5783).

3.5. Розробка та затвердження планів реагування територіальних і функціональних підсистем Системи здійснюється відповідно до постанов Кабінету Міністрів України від 3 серпня 1998 року N 1198 (1198-98-п) "Про єдину державну систему запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру" та від 16 листопада 2001 року N 1567 (1567-2001-п) "Про затвердження Плану реагування на надзвичайні ситуації державного рівня".

3.6. Аварійне планування на випадок РА ведеться відповідно до наступних категорій радіаційної небезпеки:

I - об'єкти (такі, як атомні електричні станції), для яких небезпечні події на промайданчику, включаючи події з дуже низькою імовірністю виникнення, можуть призвести до тяжких детермінованих медичних ефектів за межами майданчика;

II - об'єкти (такі, як деякі типи дослідницьких реакторів або

підприємства з виробництва закритих джерел іонізуючого випромінювання тощо), для яких небезпечні події на проммайданчику можуть призвести до підвищення доз опромінення населення за межами майданчика, що виправдовує здійснення термінових контрзаходів;

III - об'єкти (такі, як промислові випромінювальні установки, підприємства, що зберігають відпрацьоване ядерне паливо, або підприємства, що здійснюють збір та захоронення відходів низької активності тощо), для яких небезпечні події на проммайданчику можуть призвести до підвищення доз опромінення або виникнення забруднення, що виправдовує термінові захисні дії на проммайданчику;

IV - діяльність, яка може призвести до виникнення РА, що виправдовує застосування термінових контрзаходів у непередбаченому місці. Ця діяльність включає перевезення та інші види санкціонованої діяльності, пов'язані з мобільними об'єктами (такими, як промислові радіографічні джерела іонізуючого випромінювання, супутники на ядерному енергопостачанні або радіотермічні генератори), а також несанкціоновану діяльність (таку, як дії з незаконно отриманими джерелами іонізуючого випромінювання). Категорія безпеки IV репрезентує мінімальний рівень безпеки, що застосовується для всієї території країни;

V - діяльність, яка в нормальних умовах не пов'язана з

застосуванням джерел іонізуючого випромінювання, але для якої існує значна імовірність радіоактивного забруднення сільськогосподарських продуктів до рівнів, що вимагають негайну заборону вживання продуктів у результаті події на об'єктах категорій радіаційної небезпеки I або II, включаючи такі об'єкти в інших країнах.

3.7. В аварійних планах, що розробляються на об'єктах, де здійснюється практична діяльність, пов'язана з радіаційними або радіаційно-ядерними технологіями, має бути визначено категорію радіаційної небезпеки об'єкта. Категорія радіаційної небезпеки визначається на основі аналізу радіаційної безпеки об'єкта з урахуванням примірного розподілу об'єктів та видів діяльності за категоріями радіаційної небезпеки (додаток).

3.8. Аварійні плани об'єктів категорії радіаційної небезпеки I розробляються на основі Типового аварійного плану АЕС України, відповідальність за підготовку та узгодження якого із заінтересованими міністерствами покладається на Мінпаливенерго.

3.9. Вимоги до планів реагування на РА територіальних підсистем місцевого та регіонального рівнів Системи, крім зазначених далі у п. 3.13, розробляються МНС із залученням МОЗ і Мінприроди відповідно до категорії радіаційної небезпеки об'єктів

та видів діяльності, які в разі РА можуть впливати на територію підсистем.

3.10. Плани реагування територіальних підсистем Системи, вся територія або частина території яких належить до зони спостереження об'єктів категорії радіаційної небезпеки I-II (але не менше ніж тридцятикілометрова зона для АЕС потужністю до 4 ГВт, п'ятидесятикілометрова зона для АЕС потужністю більше 4 ГВт), розробляються як окремі документи.

Плани реагування територіальних підсистем Системи, на території яких розташовані об'єкти категорії радіаційної небезпеки III або здійснюється діяльність категорії радіаційної небезпеки IV-V, можуть входити окремими розділами до планів реагування на надзвичайні ситуації, найбільш імовірні для території, що розробляються на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2001 року N 1567 (1567-2001-п) "Про затвердження Плану реагування на надзвичайні ситуації державного рівня".

3.11. Плани реагування територіальних підсистем Системи, вся територія або частина території яких належить до зони спостереження об'єктів категорії радіаційної небезпеки I-II, розробляються на основі вихідної інформації, яка надається підприємствами, що експлуатують об'єкти категорії радіаційної

небезпеки I-II, та погоджуються керівництвом цих підприємств.

3.12. Плани реагування територіальних підсистем Системи, вся територія або частина території яких належить до зони спостереження об'єктів категорії радіаційної небезпеки I, розробляються на основі відповідного Зразкового плану реагування на РА територіальних підсистем Системи, що розробляється МНС та узгоджується з Мінпаливенерго, МОЗ і Мінприроди.

3.13. Плани реагування територіальних підсистем Системи, вся територія або частина території яких належать до зони спостереження об'єктів категорії радіаційної небезпеки I або II, повинні бути взаємопогоджені. Відповідальність за погодження планів несе керівник органу управління територіальної підсистеми, на території якої розміщений об'єкт категорії радіаційної небезпеки I або II.

3.14. Плани реагування функціональних підсистем Системи розробляються відповідно до вимог Типового положення про функціональну підсистему Системи (з0092-99), затвердженого МНС.

4. Класифікація радіаційних аварій

4.1. Для потреб аварійного планування та оповіщення з урахуванням рекомендацій МАГАТЕ РА та інші небезпечні події розподіляються на такі класи:

аварія комунальна - РА на об'єктах категорії радіаційної небезпеки I або II, наслідки якої не обмежуються приміщеннями об'єкта і його проммайданчиком, а поширюються на прилягаючі території, де проживає населення; при оголошенні цього класу аварії необхідно негайно вжити заходів щодо мінімізації наслідків аварії та забезпечення захисту персоналу і населення;

аварія на майданчику - РА на об'єктах категорії радіаційної небезпеки I або II, пов'язана зі значним зниженням рівня захисту персоналу та осіб, які перебувають навколо об'єкта; при оголошенні цього класу аварії необхідно негайно вжити заходів щодо мінімізації наслідків аварії, захисту персоналу та підготовки заходів щодо захисту населення і територій за межами проммайданчика, якщо це стане необхідним;

аварія промислова - РА на об'єктах категорії радіаційної небезпеки I, II або III, наслідки якої за прогнозом не можуть поширитися за межі територій виробничих приміщень і проммайданчика об'єкта, а аварійного опромінювання може зазнавати лише персонал; при оголошенні цього класу аварії необхідно негайно вжити заходів щодо зниження наслідків аварії та захисту персоналу;

аварійна готовність - небезпечна подія на об'єктах категорії радіаційної небезпеки I, II або III, пов'язана зі значним або невизначеним зниженням рівня захисту персоналу або населення; при оголошенні цього класу небезпечної події необхідно негайно вжити

заходів щодо оцінки та мінімізації наслідків небезпечної події, підвищити рівень готовності на проммайданчику та рівень готовності організацій, відповідальних за реагування за межами проммайданчика;

втрата контролю над джерелом - небезпечна подія, пов'язана з втратою, крадіжкою небезпечних джерел або втратою контролю над небезпечними джерелами, включаючи загрозу тероризму, падіння або неконтрольоване повернення на землю супутника, транспортні аварії під час перевезення радіоактивних речовин, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання.

Наведена класифікація РА не замінює існуючі класифікації небезпечних подій, призначені для ведення статистики, спілкування з громадськістю, звітності або інших цілей.

4.2. Аварійні плани об'єктів, де здійснюється практична діяльність, пов'язана з радіаційними або радіаційно-ядерними технологіями, та інструкції персоналу повинні визначати порядок класифікації РА та порядок дій залежно від класу РА, який оголошено.

4.3. Первинне аварійне повідомлення, яке надається до структурних підрозділів Системи персоналом об'єкта, що належить до категорій радіаційної безпеки I, II або III, повинно містити визначення небезпечної події за класифікацією РА.

4.4. Плани реагування територіальних підсистем Системи повинні містити порядок класифікації надзвичайної ситуації згідно з Державним класифікатором надзвичайних ситуацій (v0552565-01) на основі класу РА та іншої інформації, що надходить з аварійного об'єкта.

5. Розподіл обов'язків щодо реагування на РА

5.1. Підприємства, які експлуатують об'єкти категорії радіаційної небезпеки I-III, повинні здійснювати: аварійне оповіщення з наступним інформуванням місцевих органів виконавчої влади, регулюючих органів, територіальних органів МНС, органів управління відповідних функціональних підсистем;

оцінку, прогноз розвитку РА і змін радіаційної ситуації та надання рекомендацій місцевим органам виконавчої влади щодо захисту населення;

захист персоналу об'єкта, а також осіб, які перебувають на території промайданчика та санітарно-захисної зони об'єкта;

реалізацію додаткових заходів щодо фізичного захисту об'єкта.

5.2. Повноваження місцевих органів виконавчої влади щодо реагування на РА визначаються відповідно до Законів України "Про захист людини від впливу іонізуючого випромінювання" (15/98-ВР) та "Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру" (1809-14).

5.3. Центральний орган виконавчої влади, до сфери управління якого належить аварійний об'єкт, відповідає за: забезпечення участі власних сил і засобів наявних підпорядкованих аварійно-рятувальних формувань у проведенні аварійно (пошуково)-рятувальних та інших невідкладних робіт у разі виникнення (загрози виникнення) РА, а також організацію взаємодії з центральними та місцевими органами виконавчої влади щодо залучення додаткових сил і засобів; надання допомоги аварійному об'єкту за рахунок мобілізації галузевих ресурсів; надання інформаційно-аналітичної підтримки МНС та Урядовій комісії з ліквідації надзвичайної ситуації; у разі потреби – подання у встановленому порядку запиту щодо допомоги аварійному об'єкту з державних резервів.

5.4. У разі виникнення РА нижченаведені центральні органи виконавчої влади здійснюють такі функції:

МНС:

організацію оповіщення населення про загрозу і виникнення РА, контроль за функціонуванням територіальних і локальних систем оповіщення;

використання аварійно (пошуково)-рятувальних спеціалізованих формувань для реагування на РА;

координацію та контроль за здійсненням заходів щодо захисту

населення і територій при виникненні РА;

виконання обов'язків компетентного національного органу і пункту зв'язку, уповноваженого робити запити та одержувати

прохання про допомогу згідно з Конвенцією про допомогу в разі ядерної аварії або радіаційної аварійної ситуації (995_027).

Мінпаливенерго:

створення системи заходів щодо забезпечення готовності до ліквідації РА на об'єктах категорії радіаційної небезпеки I, включаючи розробку відповідних нормативних актів; координацію дій з ліквідації РА на об'єктах категорії радіаційної небезпеки I та мінімізації її наслідків; надання інформаційно-аналітичної підтримки групі екстреної допомоги АЕС;

створення резервів медичного майна і лікарських засобів для захисту персоналу об'єктів категорії радіаційної небезпеки I та осіб, які перебувають у санітарно-захисній зоні, організацію і координацію робіт з надання термінової медичної допомоги постраждалому персоналу.

МОЗ:

організацію і координацію робіт з надання термінової медичної допомоги постраждалому населенню в зонах РА, координацію робіт з евакуації постраждалого населення і хворих із цих зон;

оцінку і прогноз дозових навантажень населення та надання рекомендацій щодо їх мінімізації, організацію оперативного контролю радіоактивного забруднення у зонах РА; збирання, узагальнення, аналіз і надання органам Системи відомостей про постраждалих і хворих осіб у зонах РА; створення резервів медичного майна і лікарських засобів та забезпечення термінового постачання їх для локалізації наслідків

РА.

Мінприроди:

методичне забезпечення управління та контроль за екологічно обґрунтованим проведенням робіт з ліквідації наслідків РА;

організацію і проведення спостереження, оцінки і прогнозу стану атмосфери, водних об'єктів і сільськогосподарських культур, радіоактивного забруднення довкілля України; забезпечення керівних органів Системи гідрометеорологічною інформацією та даними про забруднення довкілля; оперативний контроль за радіоактивним забрудненням у випадку РА згідно з установленим регламентом у місцях проведення постійних спостережень.

Держатомрегулювання:

міжнародний інформаційний обмін згідно з Конвенцією про оперативне оповіщення про ядерну аварію (995_026) та у рамках відповідних двосторонніх договорів з іншими країнами; оперативне повідомлення через засоби масової інформації про РА на території України, а також за її межами у разі можливості транскордонного перенесення радіоактивних речовин.

Функції інших центральних органів виконавчої влади, які залучаються до реагування у разі РА, визначаються Положенням про єдину державну систему запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 3 серпня 1998 року N 1198 (1198-98-п).

6. Аварійне реагування на РА

6.1. При оголошенні об'єктом категорії радіаційної небезпеки I або II комунальної аварії негайно вводяться в дію аварійний план об'єкта, плани реагування місцевих та регіональних територіальних підсистем Системи, територія яких належить до зони спостереження об'єкта, плани реагування відповідних функціональних підсистем та цей План.

6.2. При оголошенні об'єктом категорії радіаційної небезпеки I або II аварії на майданчику негайно вводиться в дію аварійний план об'єкта, плани реагування місцевих та регіональних територіальних підсистем Системи, територія яких належить до зони спостереження об'єкта, та плани реагування функціональних підсистем центрального органу виконавчої влади, до сфери управління якого належить аварійний об'єкт.

6.3. Цей План вводиться у дію таким шляхом: здійснюється оповіщення МНС в порядку, передбаченому Планом реагування на надзвичайні ситуації державного рівня, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2001 року N 1567 (1567-2001-п);

керівництвом МНС приймається рішення про розгортання Кризового центру МНС та формування міжвідомчого оперативного штабу;

міжвідомчий оперативний штаб починає свою роботу у Кризовому центрі МНС, аналізує ситуацію та визначає дії щодо подальшого аварійного реагування на державному рівні.

6.4. При утворенні Кабінетом Міністрів України спеціальної Урядової комісії з ліквідації надзвичайної ситуації для загальної координації дій центральних і місцевих органів виконавчої влади міжвідомчий оперативний штаб виконує функції її робочого органу.

6.5. У разі комунальної аварії на АЕС крім Кризового центру МНС в обов'язковому порядку активізуються кризовий центр НАЕК "Енергоатом", Інформаційно-кризовий центр Держатомрегулювання та відповідні кризові структури Мінпаливенерго.

6.6. Функціональні підсистеми центральних органів виконавчої влади, що залучаються до реагування у разі виникнення РА державного рівня, створюються в Україні згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 3 серпня 1998 року N 1198 (1198-98-п) "Про єдину державну систему запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру".

Функціональні підсистеми МНС:

"Оповіщення населення про надзвичайні ситуації";

"Захист населення і територій при виникненні надзвичайних ситуацій";

"Життєзабезпечення постраждалого населення";

"Проведення аварійно (пошуково) -рятувальних та інших невідкладних робіт";

"Сили і засоби реагування на надзвичайні ситуації";

"Розроблення планів дій у разі виникнення надзвичайних

ситуацій щодо забезпечення безпеки населення, захисту довкілля та мінімізації негативних наслідків цих ситуацій".

Функціональна підсистема Держатомрегулювання:
"Безпека об'єктів ядерної енергетики".

Функціональна підсистема Мінпаливенерго:
"Атомна енергетика та паливно-енергетичний комплекс".

Функціональні підсистеми МОЗ:

"Медицина катастроф";

"Нагляд за санітарно-епідемічною обстановкою";

"Створення резервів медичного майна і лікарських засобів".

Функціональні підсистеми Мінприроди:

"Державна система екологічного моніторингу навколишнього середовища";

"Спостереження і контроль за природними гідрометеорологічними явищами та забрудненням довкілля";

"Прогнозування гідрометеорологічних умов і явищ";

"Спостереження і контроль за рівнем забруднення підземних вод, включаючи радіоактивне".

7. Забезпечення фінансування заходів, передбачених Планом

Фінансування визначених Планом заходів здійснюється згідно з чинним законодавством.

8. Протиаварійні навчання

8.1. Для підтримки необхідного рівня аварійної готовності на всіх рівнях Системи провадяться планові протиаварійні навчання з метою перевірки узгодженості аварійних планів підприємств з планами реагування інших структурних підрозділів Системи та відпрацювання дій персоналу під час аварії.

8.2. Періодичність протиаварійних навчань повинна визначатися у аварійних планах об'єктів, планах реагування територіальних та функціональних підсистем Системи.

8.3. Територіальні підсистеми, вся територія або частина території яких належить до зони спостереження об'єктів категорії небезпеки I-II або на території яких розташовані об'єкти категорії небезпеки III, як правило, провадять навчання шляхом участі своїх сил та засобів у планових навчаннях об'єктів відповідної категорії небезпеки.

8.4. На державному рівні Системи протиаварійні навчання провадяться не рідше одного разу на 5 років. Підготовку та проведення навчань здійснює МНС із залученням Мінпаливенерго, МОЗ, Мінприроди, Держатомрегулювання та інших центральних органів виконавчої влади залежно від програми протиаварійного навчання.

8.5. За результатами оцінки протиаварійних навчань здійснюється коригування відповідних планів реагування та інструкцій персоналу.

Начальник Відділу моніторингу
і кризового реагування
Держатомрегулювання
О.М.Ананенко

Додаток

реагування
аварії

до п. 3.7 Плану
на радіаційні

ПРИМІРНИЙ РОЗПОДІЛ
об'єктів та видів діяльності
за категоріями радіаційної небезпеки

Вид Типова діяльності категорія радіаційної небезпеки	Короткий опис небезпеки
1	2
3	
Використання в різних сферах діяльності	

Радіо- Категорія не фармацевтичне встановлю- виробництво ється, II або III	За межами майданчика: відсутній ризик детермінованих ефектів. Невеликий ризик викиду, який може спричинити опромінення біля об'єкта у дозах, що перевищують рівні втручання для термінових і

| невідкладних контрзаходів. |
 | Найбільший ризик у випадку пожеж на |
 | виробництвах великої потужності та |
 | складах. небезпека залежить від |
 | загальної кількості та летучості |
 | речовин. Незначний ризик аварій, які |
 | пов'язані з вибухами, ураганами, |
 | витіками, розсипанням речовин |

| ----- |
 | На майданчику: можливість серйозних |
 | детермінованих ефектів невелика. |
 | Можливе опромінення в дозах, що |
 | перевищують межі для професійного |
 | опромінення |

-----+-----+
 -----|
 | Лікарні | За межами майданчика: відсутній |
 | ризик викидів, які можуть спричинити |
 | опромінення в дозах, що перевищують |
 | рівні втручання для термінових і |
 | невідкладних контрзаходів, за |
 | винятком випадків втрати або |
 | крадіжки небезпечних джерел |

III	<p>-----</p> <p>На майданчику: можливість серйозних детермінованих ефектів для персоналу та пацієнтів при неправильному використанні або зберіганні закритих джерел (установки для брахитерапії, опромінення тощо). Крім того, радіоактивні препарати та діагностичні ліки можуть також представляти небезпеку за відсутності належного контролю та при неправильному їх використанні</p>
<p>-----</p> <p>Виробництво II або III закритих джерел</p>	<p>-----</p> <p>За межами майданчика: відсутній ризик детермінованих ефектів.</p> <p>Невеликий ризик викиду, який може спричинити опромінення біля об'єкта у дозах, що перевищують рівні втручання для термінових і невідкладних контрзаходів.</p> <p>Найбільший ризик у випадку пожеж на виробництвах великої потужності та</p>

| складах. Небезпека залежить від |
| загальної кількості та летучості |
| речовин. Незначний ризик аварій, які |
| пов'язані з вибухами, ураганами, |
| витіками, розсипанням речовин |

| ----- |
| На майданчику: серйозні |
| детерміновані ефекти можливі в |
| процесі виробництва в результаті |
| порушення захисних бар'єрів, що може |
| призвести до інгаляційного |
| потрапляння або потрапляння при |
| прийманні їжі |

-----+-----+-----+
| Дослідницькі | За межами майданчика: відсутній
| Категорія не | ризик викиду, що може спричинити
| лабораторії | ризик викиду, що може спричинити
| встановлю- | опромінення в дозах, що перевищують
| ється, |
| | рівні втручання для термінових і
| | невідкладних контрзаходів,
II або III |
| виключаючи випадки зберігання та
| використання в одному місці
| радіоактивних речовин великої

активності
На майданчику: існує ризик серйозних
детермінованих ефектів у результаті
зовнішнього та внутрішнього
опромінення, що залежить від
конкретних умов
-----+-----+

----- |
| Збір та | За межами майданчика: відсутній
| Категорія не | ризик опромінення в дозах, що
| захоронення | перевищують рівні втручання для
| встановлю- |
| відходів | термінових і невідкладних
| ється |
| низької |
| активності | контрзаходів при захороненні малих
	активностей

| На майданчику: відсутній ризик |
| перевищення рівнів втручання для |
| термінових і невідкладних |
| контрзаходів. Пожежа на сховищах з |
| відходами може призвести до викиду, |
| що перевищує експлуатаційні рівні |
-----+-----+

Збір та II або III захоронення	За межами майданчика: відсутній ризик детермінованих ефектів.
відходів	Невеликий ризик викиду, який може
середньої активності	спричинити опромінення біля об'єкта у дозах, що перевищують рівні
	втручання для термінових і невідкладних контрзаходів.
	Найбільший ризик у випадку пожеж.
	Незначний ризик аварій, які пов'язані з вибухами, ураганами,
	витіками, розсіпанням речовин

	На майданчику: можливість серйозних детермінованих ефектів невелика.
	Можливе опромінення в дозах, що перевищують межі для професійного
	опромінення
	-----+
Збіднений Категорія не уран	За межами майданчика: відсутній ризик перевищення рівнів втручання
встановлюється	для термінових і невідкладних контрзаходів. Існує ризик

| смертельних випадків при викиді |
| гексафториду урану через хімічну |
| токсичність плавикової кислоти. |
| Ступінь імовірності залежить від |
| загальної кількості гексафториду |
| урану. Найбільший ризик виникає у |
| разі пошкодження нагрітих емностей |
| великого об'єму |

| ----- |
| На майданчику: відсутній ризик |
| перевищення рівнів втручання для |
| термінових і невідкладних |
| контрзаходів |

| ----- |
Джерела

| ----- |
Випромінювачі	За межами майданчика: при належному
III або IV	контролі відсутня можливість
для	перевищення рівнів втручання для
(для	стерилізації,
пересувних	промислові	термінових і невідкладних
установок)	радіографи,	контрзаходів, при втраті контролю
установки для	(втрата джерела або крадіжка) існує

телетерапії	можливість миттєвого фатального
	опромінення за відсутності захисту
	або серйозного пошкодження тілесних
	тканин при утриманні в руках

	На майданчику: локалізовані дози,
	достатні для миттєвого фатального
	опромінення за відсутності захисту
	-----+-----+-----
Установки для IV (для брахотерапії, пересувних прилади для установок) каротажу свердловин, рівнеміри, товщиноміри	За межами майданчика: при втраті контролю (втрата джерела або крадіжка) існує можливість фатального опромінення за відсутності захисту або серйозного пошкодження тілесних тканин при утриманні в руках

	На майданчику: можливість фатального
	опромінення за відсутності захисту
	-----+-----+-----
Вологоміри, Категорія не нейтралізато-встановлю-	За межами майданчика: немає ризику перевищення рівнів втручання для

ри статичної	термінових і невідкладних
ється	
електрики,	контрзаходів
тритієві	
світові	-----
знаки,	На майданчику: немає ризику
плутонієві	перевищення рівнів втручання для
датчики	термінових і невідкладних
	контрзаходів
-----	-----

Ядерний цикл	
-----	-----

Видобуток та	За межами майданчика: відсутній
Категорія не	
переробка	ризик викидів, що може спричинити
встановлю-	
урану	опромінення в дозах, що перевищують
ється	
	рівні втручання для термінових і
	невідкладних контрзаходів. При
	зруйнуванні ставків з відходами
	можливе забруднення території та
	води, що вимагає втручання

	На майданчику: відсутній ризик
Категорія не	
	перевищення рівнів втручання для
встановлю-	

	термінових і невідкладних
ється	
	контрзаходів
-----+	

Заводи з	За межами майданчика: можливість
Категорія не	
переробки	смертельних випадків при викиді
встановлю-	
гексафториду	гексафториду урану через хімічну
ється	
урану	токсичність плавикової кислоти.
	Ступінь імовірності залежить від
	загальної кількості гексафториду
	урану. Найбільший ризик виникає у
	випадку пошкодження нагрітих
	ємностей великого об'єму

	На майданчику: те саме, що й
	за межами майданчика
-----+	

Сухе	За межами майданчика: відсутній
III	
зберігання	ризик перевищення рівнів втручання
відпрацьова-	для термінових і невідкладних
ного ядерного	контрзаходів
палива	-----
	На майданчику: відсутній ризик

| інгаляційних доз, що перевищують |
| рівні втручання для термінових і |
| невідкладних контрзаходів. У разі |
| втрати захисту дози зовнішнього |
| опромінення можуть перевищити рівні |
| втручання для термінових і |
| невідкладних контрзаходів |

-----|
Реактори (АЕС, судові, дослідницькі)

-----|
| Встановлена | За межами майданчика: при аваріях із |
I або II | |
потужність	серйозними пошкодженнями активної
перевищує 100	зони існує імовірність розвитку
МВт (тепл.)	серйозних детермінованих ефектів,
	включаючи смертельні випадки.
	Опромінення в дозах, що перевищують
рівні втручання для термінових і	
невідкладних контрзаходів, можливо	
на відстані 5 км від станції.	
	Радіоактивні випадіння можуть
призвести до опромінення в дозах, що	
перевищують рівні втручання для	

| прийняття рішення про тимчасове |
| відселення та рівні дії для |
| прийняття рішення про вилучення, |
| заміну і обмеження вживання |
| радіоактивно забруднених продуктів |
| харчування, на великих відстанях від |
| станції. При аваріях без пошкодження |
| активної зони існує мала імовірність |
| опромінення в дозах, що перевищують |
| рівні втручання для термінових і |
| невідкладних контрзаходів |

| ----- |
| На майданчику: при аваріях з |
| пошкодженням активної зони існує |
| імовірність виникнення доз, що |
| призводять до розвитку серйозних |
| детермінованих ефектів та |
| смертельних випадків |

| -----+-----+----- |
Встановлена	За межами майданчика: при порушенні
II або III	охолодження активної зони
потужність	(розплавлення активної зони) можуть
від	

2 МВт (тепл.)	сформуватися дози опромінення від
до 100 МВт (тепл.)	інгаляційного потрапляння короткоживучих ізотопів йоду, що перевищують рівні втручання для термінових і невідкладних контрзаходів

	На майданчику: при порушенні охолодження активної зони існує імовірність доз опромінення від інгаляції, що перевищують рівні втручання для термінових і невідкладних контрзаходів. У разі порушення захисту можливе зовнішнє опромінення у дозах, що перевищують рівні втручання для термінових і невідкладних контрзаходів або призводять до серйозних детермінованих ефектів
-----+-----+-----	
Встановлена III потужність	За межами майданчика: відсутній ризик перевищення рівнів втручання

менше | для термінових і невідкладних |
2 МВт (тепл.)	контрзаходів
На майданчику: при порушенні
охолодження активної зони існує
імовірність доз опромінення від
інгаляції, що перевищують рівні
втручання для термінових і
невідкладних контрзаходів. У разі
порушення захисту можливе зовнішнє
опромінення в дозах, що перевищують
рівні втручання для термінових і
невідкладних контрзаходів або
призводять до серйозних
детермінованих ефектів

-----|
Транспортування

-----|
Звільнені	Такі вантажі містять обмежену
Категорія не	кількість радіоактивних матеріалів.
упаковки:	
встановлю-	
ООН 2910,	Не виникає ризику радіаційних
ється	наслідків, що потребують спеціальних
ООН 2911,	

OOH 2909,	захисних дій. Забруднення ґрунтів,	
OOH 2908	що виникає через надзвичайну	
	ситуацію, може вимагати проведення	
	дезактивації	

-----+-----+-----

Промислові	Такі вантажі містять тільки	
Категорія не		
упаковки:	визначені матеріали "низької	
питомої встановлю-		
OOH 2912,	активності" або визначені	
ється		
OOH 3321,	"поверхнево забруднені об'єкти".	
OOH 3322,	Рівні втручання для термінових і	
OOH 2913	невідкладних контрзаходів можуть	
	бути перевищені поблизу від	
	пошкодженої упаковки, оскільки	
	промислові упаковки розробляються	
	без врахування можливості	
	пошкодження під час аварії.	
	Забруднення ґрунтів, що виникає	
	через надзвичайну ситуацію, може	
	вимагати проведення дезактивації	

-----+-----+-----

Упаковки	Допустима для упаковок типу А	
Категорія не		
типу А:	активність обмежує радіаційну	
встановлю-		

|ООН 2915, |небезпеку. Можливе виникнення доз,
|ється або IV |
|ООН 3332 |що перевищують рівні втручання для |
|
|термінових і невідкладних |
|контрзаходів, у безпосередній |
|близькості від упаковки. Забруднення|
|ґрунтів, що виникає через |
|надзвичайну ситуацію, може вимагати |
|проведення дезактивації |

-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+-----+
-----|
|Упаковки |Упаковки типу В звичайно містять
|Категорія не |
|типу В |велику кількість радіоактивного
|встановлю- |
|[В(U) і |матеріалу. Упаковки типу В
|ється або IV |
|В(М)]: |розроблено з урахуванням потреби |
|
|ООН 2916, |протистояти всім імовірним |
|
|ООН 2917 |транспортним аваріям на землі та |
|
|морі. Радіоактивний вміст упаковки |
|типу В, що перевозиться повітряним |
|транспортном, обмежується. Вважається|
|можливим виникнення доз, що |
|перевищують рівні втручання для |
|термінових і невідкладних |
|контрзаходів, для аварій повітряного|

| транспорту, і неможливим для аварій |
| наземного транспорту. Проте під час |
| надзвичайної ситуації це повинно |
| бути підтверджено моніторингом |

-----|
| Упаковка | Упаковки типу С звичайно містять
| Категорія не |
| типу С: | велику кількість радіоактивного
| встановлю- |
| ООН 3323 | матеріалу. Упаковки типу С
| ється або IV |
	розроблено з урахуванням потреби
	протистояти усім імовірним
	транспортним аваріям на землі, морі
	та у повітрі. Вважається неможливим
	виникнення доз, що перевищують рівні
	втручання для термінових і
	невідкладних контрзаходів. Проте під
	час надзвичайної ситуації це повинно
	бути підтверджено моніторингом

-----|
| Спеціальні | Транспортування вантажу
| неподільного | Категорія не |
| умови: | або подільно-звільненого
| встановлю- |
| ООН 2919 | радіоактивного матеріалу в
| ється або IV |
| | спеціальних умовах вимагає |

| повідомлення компетентних органів |
| усіх країн, через територію яких |
| здійснюється перевезення, за сім |
| днів до його початку. У разі аварії |
| можливе перевищення рівнів втручання |
| для термінових і невідкладних |
| контрзаходів. Забруднення ґрунтів, |
| що виникає через аварію, може |
| вимагати проведення дезактивації |

-----+-----

----- |
Упаковки, що	Упаковки промислові, типу А, типу В
Категорія не	
містять	і типу С можуть містити подільні
встановлю-	матеріали. Упаковки з подільними
подільні	матеріалами розробляються з
ється або IV	
матеріали:	матеріалами розробляються з
ООН 2977,	обмеженням вмісту таким чином, щоб
ООН 3324,	забезпечувати його підкритичність
ООН 3325,	при перевезенні як в нормальних
ООН 3326,	умовах, так і при виникненні аварій.
ООН 3327,	Тому сумарний ризик є таким самим,
ООН 3328,	як для відповідних упаковок
ООН 3329,	промислових, типу А, типу В і типу
ООН 3330,	С. Аварія під час перевезення

ООН 3331 | повітряним транспортом упаковок типу |

 | IF, типу AF, типу В(U)F або типу |

 | В(М)F, що містять тільки подільний |

 | гексафторид урану, може призвести до |

 | викиду гексафториду урану, що |

 | асоціюється з хімічною небезпекою. |

 | Але при транспортуванні упаковок, що |

 | містять тільки гексафторид урану, не |

 | виникає ризику ніяких радіаційних |

 | наслідків, що потребують спеціальних |

 | захисних дій. Забруднення ґрунтів, |

 | що виникає через аварію, може |

 | вимагати проведення дезактивації |

-----+-----+-----+-----+-----+

----- |

 | Упаковка, що | Аварія під час перевезення

 | Категорія не |

 | містить | повітряним транспортом упаковок, що

 | встановлю- |

 | гексафторид | містять неподільний або

 | ється |

 | урану | подільно-звільнений гексафторид

ООН 2978 | урану, може призвести до викиду |

 | гексафториду урану, що асоціюється з |

 | хімічною небезпекою. Не виникає |

 | ризику ніяких радіаційних наслідків, |

| що потребують спеціальних захисних |
| дій. Забруднення ґрунтів, що виникає |
| через аварію, може вимагати |
| проведення дезактивації |
